

Liite A ympäristöjärjestöjen (SLL, GP, LL) lausuntoon 29.9.2011. Kohdekohtaiset kommentit lausunnolla olleisiin rajauksiin.

Lausunto Kalevalapuiston luonnonsuojelualueiden perustamisesta (YM 4/500/2011) sekä eräiden Suomussalmen ja Puolangan kunnissa sijaitsevien valtion omistamien alueiden muodostamisesta luonnonsuojelualueiksi (YM 5/500/2011)

KALEVALAPUISTO (YM 4/500/2011)

Pahamaailma

Alueeseen liittyy alue-ekologisen suunnittelun suojelemissa vanhoja metsiä, jotka pitäisi liittää rajaukseen, kts. kartta (kalevala_liite_1_pahamaailma.pdf).

Merkittävämpi puute on kokonaan suojelemattomien lajistollisesti arvokkaiden metsien puuttuminen rajauksesta, kts. kartta (kalevala_liite_1_pahamaailma.pdf). Pahamaailman metsäalue alkaa lähes välittömästi Hossan kylän ja sen suositun retkeilyalueen läheisyydestä ulottuen idässä aina valtakunnan rajaan saakka. Pahamaailma ja sen mäntykankaat osoittautuivat alueella tehdyissä kääpäinventoinnissa lajistoltaan huippuarvokkaiksi. Metsien suojeluarvon arvioimiseksi kehitetyn pisteytysjärjestelmän (Kotiranta ja Niemelä mukaan) Pahamaailma sai pisteytyksessä mäntylajien osalta yhteisarvon 33, mikä sijoittaa sen suojeluarvoiltaan ylimpään luokkaan "erittäin arvokas, ainutlaatuinen alue".

Pahamaailman alue sisältää lisäksi Suomen ympäristökeskuksen arvokkaiksi luokittelemia harjuja.

Vieremänsuo

Rajauksesta puuttuu dialogiprosessissa suojeltuja alueita etelässä ja idässä, kts. kartta (kalevala_liite_2_vieremansuo.pdf). Näistä itäinen kuvio on soidensuojelun alueen reunametsää joka vähintään kuuluisi mukaan lakisääteiseen suojelurajaukseen.

Tormuan Pohjanvaara

Miksi Riitasuon läntiset alueet puuttuvat lausunnolla olevista kartoista? Onko ne perustettu suojelualueeksi jo aiemmin? Koordinaattipisteessä N 7254824 E 3609146 on suojelematon vanha metsä, joka rajautuu soidensuojelun alueeseen. Sen on inventoinut Ystäväyden puiston tutkimuskeskus jo 1990-luvun lopulla ja alue on todettu suojelullisesti arvokkaaksi vanhaksi metsäksi, ja se tulisi nyt liittää lakisääteisen suojelun rajaukseen. Alue saattaa olla MH:n suunnitelman luontokohde. Karttaa ei ole tämän lausunnon liitteenä mutta ilmakuvasta sijainti selviää oheisella koordinaatilla yksiselitteisesti.

Rajauksesta puuttuu dialogiprosessissa suojeltuja osia: Lumperoisvaara sekä hieman erillisinä Halla-aho sekä Pieni Näätivaara, kts. kartta (kalevala_liite_3_tormuan_pohjanvaara.pdf). Edelleen puuttuu näihin liittyviä suojelemattomia osia, kts. kartta (kalevala_liite_3_tormuan_pohjanvaara.pdf).

Kala-Peuro

Alueeseen liittyy eteläpuolella välittömässä läheisyydessä dialogiprosessissa suojeltu Pahkosuo-Honkavaaran alue joka olisi nyt helppo ottaa lakisääteiseen suojeluun mukaan, kts. kartta (kalevala_liite_4_kalapeuro.pdf). Lisäksi liittyy suojelemattomia osia, kts. kartta (kalevala_liite_4_kalapeuro.pdf).

Housuaho

Alueeseen liittyy suoraan alue-ekologisen suunnittelun suojelemia vanhoja metsiä, jotka pitäisi liittää rajaukseen, kts. kartta (kalevala_liite_6_housuaho.pdf, sijainnit viitteellisiä eikä kartassa ole mukana kaikkia). Tarkemmat tiedot ovat saatavissa MH:n alue-ekologisesta suunnitelmasta.

Pohjoisosan Tulijärven luoteis- ja pohjoisrannalla suojeluohjelman rajausta kulkee keskellä vanhaa metsää siten, että suojelualueen puolelle jää melko kapea rantakaistale, vaikka se voisi olla laajempikin. Tämä kannattaisi korjata lopullista rajausta tehtäessä. Kts. ilmakekuva (ei karttaliitettä tässä lausunnossa).

Öllörinsärkkä

Alue yhdistyy vanhojen metsien ja luonnontilaisten soiden kautta Martinselkosen suojelualueen eteläpuoliseen Karttimojoen alueeseen eli Öllörinsärkän ja Martinselkosen välillä on toistaiseksi suhteellisen ehjä yhteys, vaikkakin paikoitellen hyvin kapea. Tämä on pääosin merkitty Metsähallituksen alue-ekologisissa suunnitelmissa ekologiseksi yhteydeksi, mutta olisi selvintä nyt suojella lakisääteisesti jotta yhteys varmasti säilyisi ehjänä, kts. kartta (kalevala_liite_7_ollorinsarkka.pdf).

Suojelualueen rajausta katkeaa aivan keinotekoisesti kesken järvenrantametsää. Vähimmäislaajennus Öllörinsärkälle olisivat Ala-Karttimojärven rantametsät, jotka joka tapauksessa ovat tai niiden tulisi olla metsätalouden ulkopuolella, koska ovat ekologisia yhteyksiä ja niiden väliin jäävät luonnontilaiset suot ”muita monimuotoisuuskohteita”.

Karttimojoen alue: Esitetystä rajauksesta puuttuu suojelemattomia osia, kts. kartta (kalevala_liite_7_ollorinsarkka.pdf). Alue yhdistyy Öllörinsärkän suojelualueeseen yhteydellä, joka on pääosin Metsähallituksen alue-ekologisen suunnitelmassa merkitty ekologiseksi yhteydeksi. Kts. edellä Öllörinsärkkä.

Iso Vaskenvaara

Iso Vaskenvaaran esitetystä rajauksesta puuttuu dialogiprosessissa suojeltuja alueita jotka yhdistyvät luonnontilaisten soiden kautta nyt esitettyyn rajaukseen. Lisäksi näihin liittyy edelleen suojelemattomia vanhan metsän kuvioita. Kts. kartat (kalevala_liite_8_vaskenvaara.pdf).

Iso Vaskenvaaran lounais- ja pohjoispuoliset alueet: Edellä mainittujen alueiden lisäksi esitetystä rajauksesta puuttuu alueen lounais- ja pohjoispuolelta useita dialogiprosessissa suojeltuja alueita, jotka suojelemattomien vanha metsän kuvioiden kautta yhtyvät suoraan Iso Vaskenvaaran alueeseen. Yhdistämällä nämä dialogiprosessissa suojellut alueet Iso Vaskenvaaran luonnonsuojelualueeseen saataisiin aikaan laaja kokonaisuus.

Näistä dialogiprosessissa suojelluista kohteista ei ole karttaliittettä, mutta kyseessä ovat seuraavat alueet:

-Matovaara-Kortesuo-Känkkälehto

-Pykälikönvaara

-Kovavaara-Aholamminaho-Oskarinmäki-Paisesuo, johon liittyy myös suojelemattomia vanhan metsän -kuvioita (ei-suojellut kuviot karttaliitteessä: kalevala_liite_8_vaskenvaara.pdf)

-Syrjäjärvet

Rimpisuo

Esitetystä rajauksesta puuttuu dialogiprosessissa suojeltuja kuvioita, kts. kartta (kalevala_liite_9_rimpisuo.pdf).

Karsikkovaara-Losolehto

Suojelunarvoisia vanhoja metsiä puuttuu sekä suoraan rajautuen että hieman erillisinä, kts. kartta (kalevala_liite_13_karsikkovaara_losolehto.pdf).

Murhisalo

Alueen läheisyydessä lounaassa on erillinen Hallajärven / Kivivaaran alue, joka on laajahko ja yhtenäinen dialogiprosessissa suojeltu kohde. Se sopisi hyvin lakisääteisesti suojelluksi täydentämään Murhisalon kokonaisuutta. Kts. kartta (kalevala_liite_15_murhisalo.pdf).

Malahvia

Malahviaan liittyy kaksi merkittävää dialogiprosessissa metsätalouden ulkopuolelle sovittua aluetta, jotka puuttuvat nyt esitetystä suojelurajauksesta:

1) Etelässä Kalettomanahon alue on yhtenäinen ja liittyy saumattomasti Malahvian suojelurajaukseen. Sen pois jättäminen suojelualueesta ei liene millään tavoin perusteltua, kun kyse on yhtenäisestä metsästä joka on joka tapauksessa päätetty jättää metsätalouden ulkopuolelle. Dialogiprosessin julkaisemassa kartassa on merkitty vain suojellut metsämaat, eteläisimmällä kuviolla oleva blanco osa ei ole ei-suojeltu kuvio vaan kitumaata/metsälakikohde joten kyseinen alue on tosiasiallisesti yhtenäinen ja metsätalouden ulkopuolella kokonaisuudessaan oheisen rajauksen mukaan (kalevala_liite_17_malahvia.pdf).

2) Koillisessa Rajasuon alue. Dialogiprosessissa suojeltiin kaksi isoa metsäkuviota. Dialogikartan mukaan ne sijaitsevat erillään Malahvian kokonaisuudesta, mutta tosiasiallisesti niitä erottaa nyt esitetystä suojelurajauksesta vain luonnontilainen avosuo ja sen keskellä olevat kaksi luonnontilaista rakentamatonta lampea, eli ne ovat myös saumattomasti osa Malahvian luontokokonaisuutta ja tulisi siten ottaa mukaan lakisääteiseen suojeluun, kts. kartta (kalevala_liite_17_malahvia.pdf).

Ei-suojellut Malahviaan liittyvät kuviot:

-Luotoniemi. Luotoniemessä on erityisesti suojeltavan lajin esiintymä joten kuvio lienee käytännössä joka tapauksessa hakkuiden ulkopuolella (suojelurajauksista ei ole vielä tehty) ja tulisi myös maisematarvojen ja alueen yhtenäisyyden kannalta rajata mukaan.

-Saunakangas. Metsä pääosin hakattu, mutta kapeahko rantakaista on käsittelemättä, ja ranta on rakentamaton – järviolueen yhtenäisyyden takia tarvitaan mukaan suojelualueeseen.

-Kivi-Kevättijärven itärannalla on yksi metsäkuvio, jonka rajaus jostain syystä halkaisee. Tämä jäisi suojelualueen ulkopuolelle vaikka on samaa metsää. Nyt on suojelualueeseen rajattu mukaan vain kapea rantakaista vaikka voitaisiin ottaa koko kuvio.

-Tihisenmännikkö. Luonnontilaista vanhaa metsää kahdessa osassa, molemmat liittyvät suoraan suojelurajaukseen.

-Syvä-Äylän rannat. Luonnontilaisia vanhoja metsiä, rantaa, harjuja, liittyy suoraan rajaukseen. Syvä-Äylä on maisemallisesti kaunis lampi jonka rannat ovat luonnontilaisia ja hakkaamattomia. Yksityismaita lukuun ottamatta sen saisi kokonaisuudessaan mukaan suojelualueeseen. Nyt mukaan on rajattu vain itäranta.

-Iso Hangaslammen pohjoisranta. Hakkaamattomat rannat pohjoispuolella tulisi ottaa mukaan suojelualueeseen jotta koko luonnontilainen lampi sisältyisi suojelualueeseen. Nyt suojelurajauksessa on ilmeisesti mukana vain eteläranta vaikka koko lampi on luonnontilassa.

-Lounaisosa (kts. kartta kalevala_liite_17_malahvia.pdf). Osa Malahvian kokonaisuutta, Ystävyden puiston tutkimuskeskuksen tutkimuksissa ja monissa muissa tutkimuksissa aikanaan arvokkaaksi todettua aluetta.

SUOMUSSALMI JA PUOLANKA (YM 5/500/2011)

Lohivaara

Rajauksesta puuttuu palanen vanhaa metsää, joka on luontokohde MH:n alue-ekologisessa suunnitelmassa (ekologinen yhteys) ja yhdistää tämän suojelualueen Taivalkosken puoleiseen Metsäkylän vanhojen metsien suojelualueeseen. Suojelualueen raja kulkee viivasuoraan keskeltä metsää. Kartan mukaan kuviolla on kaksi kausikostea aroa eli metsällä on myös pienvesiarvoja. Pitäisi siis ehdottomasti rajata mukaan suojelualueeseen.

Puuttuu myös muita MH:n ae-suunnitelman luontokohteita (lehtoja) jotka rajautuvat suoraan nyt esitettyyn lehtojen- ja vanhojen metsien suojelualueeseen. Rajaus pitäisi ehdottomasti korjata vähintään näiltä osin, ettei suojelualueen rajan toiselle puolelle jää turhaan siihen kuuluvia osia. Edelleen ilmakuva ja ikäluokkatietojen mukaan suojelualueeseen rajautuu suoraan vanhoja metsiä ja mahdollisia lehtoja, joilla hajanaiseksi rajattua pohjoisosaa voisi nyt täydentää.

Kartalla (suomussalmi_liite_2_lohivaara.pdf) on esitetty alueeseen rajautuvat suojellut osat.

Huuhkajalehto

Rajaukseen liittyy suoraan sekä suojeltuja että ei-suojeltuja osia. Koillisessa vanhoja metsiä jotka ovat MH:n ae-suunnitelman vanhoja metsiä ja/tai lakisääteisiä luontokohteita, eli nämä pitäisi ehdottomasti rajata mukaan suojelualueeseen. Etelässä suojelemattomia osia, jotka ovat samaa luonnontilaista aluekokonaisuutta ja jotka vaikuttavat olevan suorastaan kaivettu ulos yhtenäisestä alueesta – helpoimmin tämän näkee ilmakuva.

Kartasta on liitteessä (suomussalmi_liite_4_huuhkajalehto.pdf) kaksi versiota: toisessa on kuvattu eteläosan suojellut ja ei-suojellut alueet tarkasti, toisessa on sen sijaan kuvattu koillisosan suojeltujen kohteiden summittainen sijainti. Näistä tarkemmat tiedot ovat saatavissa MH:n julkaisuista tai aineistoista.

Ilosenkangas

Esitetystä rajauksesta puuttuu kokonaisuuteen liittyviä dialogiprosessissa suojeltuja kuvioita sekä suojelemattomia osia, kts. kartat (suomussalmi_liite_6_ilosenkangas.pdf).

Ilosenkankaaseen liittyy alueen eteläosassa Kylmäsuon ja Rautasuon välissä suojelemattomia kuvioita, jotka ovat jo aiemmin viranomais selvityksessä arvokkaaksi todettua aluetta sijaitessaan Kainuun vesi- ja ymp.piirin jo vuonna 1994 arvokkaaksi pienvesialueeksi toteamalla osalla. Kuviot ovat soiden reunametsiä eli ovat alueen yhtenäisyydelle arvokkaita. Nyt suojelualueen raja eteläosassa / kaakossa jättää toistaiseksi yhtenäisen ja hyvälaatuisen alueen sisään työntyvän osan avoimeksi tuleville hakkuille jolloin pienvesiarvot menisivät pilalle ja alueeseen kohdistuisi lisää haitallista reunavaikutusta. Pinta-alallisesti lisäys olisi pieni, mutta alueen suojeluarvoille erittäin tärkeä.

Iso Kukkosuon alue.

Rajausta tulisi korjata ottamalla mukaan soiden reunoilta kivennäismaita vähintään 50 metrin leveydeltä. Nyt rajausta on vanhanaikainen kulkiessaan monilta osin tarkasti suon reunoja pitkin. Tutkimusten mukaan juuri soiden ja kivennäismaiden vaihtumisvyöhykkeet ovat monimuotoisuudelle tärkeitä. Soiden reunat pois jättäviä rajauksia tehtiin 1970- ja 1980- luvuilla, mutta 2010- luvulla niistä tulisi jo päästä eroon vanhentuneina. Metsät ovat hakattuja, joten tässä lausunnossa ei esitetä karttarajausta.

Itäjärvi

Itäjärven rajaukseen liittyy laajalti dialogiprosessissa suojeltua aluetta kahdessa osassa: isompi pohjoisessa saumattomasti Itäjärveen liittyen sekä lounaassa pienempi alue Itäjärven rajauksen välittömässä läheisyydessä. Molemmat tulisi ottaa mukaan lakisääteiseen suojelualueeseen. Liitekartassa (suomussalmi_liite_6_ilosenkangas.pdf) on kuvattu osa dialogissa suojelluista alueista (se mikä lausunnolla olleeseen karttapohjaan mahtui). MH:sta tai tämän lausunnon antajilta saa tarkempia tietoja pyydettyäessä.

Jylkkyvaara

Jylkkyvaaran alueeseen liittyy lounaispuolella Matovaarassa Metsähallituksen alue-ekologisen suunnittelun keinoin rauhoittamia vanhoja metsiä, jotka tulisi rajata mukaan, koska ne ovat joka tapauksessa suojeltuja ja liittyvät nyt esitettyyn rajaukseen. Kts. kartta (suomussalmi_liite_10_jylkkyvaara.pdf).

Mäkilamminvaara

Mäkilamminvaaran alueeseen liittyy sen itäpuolella Mäntyvaaran erittäin hyvälaatuinen laaja vanhojen metsien alue, joka on suojeltu dialogiprosessissa. Vähintään dialogissa suojeltu alue tulisi nyt ottaa mukaan esitettyyn suojelualueeseen. Lisäksi sitä pitäisi täydentää muutamilla dialogiratkaisussa pois jääneillä arvokkailla vanhan metsän kuvioilla, koska kyseessä on yksi suurimmista ja yhtenäisimmistä suojelemattomista alueista Suomussalmella. Kts. kartat (suomussalmi_liite_12_makilamminvaara.pdf).

Alueen läheisyydessä sijaitsevat myös Karsikkovaaran ja Järventausromeikon dialogiprosessissa suojellut kohteet, jotka yhtenäisinä kohteina sopisivat hyvin lakisääteisiksi suojelualueiksi. Liitekartassa on kuvattu osa dialogissa suojelluista alueista (se mikä lausunnolla olleeseen karttapohjaan mahtui). MH:sta tai tämän lausunnon antajilta saa tarkempia tietoja pyydettyäessä.

Pohjanvaara

(Ahjolan) Pohjanvaaran alueeseen liittyy useita suojelemattomia hyvälaatuisia metsäkuvioita, jotka tulisi ottaa mukaan vajaan jätettyyn, ekologisesti perustelemattomaan nykyrajaukseen. Alue yhdistyy viereiseen Mäkilammenvaaran-Mäntyvaaran kokonaisuuteen. Alueeseen liittyy myös yksi

dialogiprosessissa suojeltu kuvio, jonka erottaa suojeluohjelmakohteesta vain luonnontilainen kapea suojuotti. Kts. kartat (suomussalmi_liite_13_pohjanvaara.pdf).

Ulkuvaara

Esitetystä rajauksesta puuttuu yksi dialogiprosessissa suojeltu kuvio, kts. kartta suomussalmi_liite_15_ulkuvaara.pdf.

Riuskanselkonen

a) Dialogissa suojellut osat

Dialogissa suojeltiin runkotien pohjoispuolelta Näätäsuon/Hanhivaaran alue, joka suoraan liittyy nyt esitettyyn suojelurajaukseen (kts. kartta suomussalmi_liite_16_riuskanselkonen.pdf). Tämä tulisi ottaa mukaan, koska on joka tapauksessa suojeltu. Edelliseen liittyy myös suojelemattomia hyviä metsiä ja soiden reunametsiä, jotka myös tulisi ottaa mukaan.

Idässä Isolehdon alueella on yksi suoraan suojeluohjelmarajaukseen liittyvä dialogissa suojeltu kuvio, joka puuttuu lausunnolla olleesta kartasta (kts. karttaliite suomussalmi_liite_16_riuskanselkonen.pdf).

Joki-Mustan alue: Kaakossa suoraa jatketta Riuskan alueeseen ovat dialogissa suojellut Joki-Mustan alueet: Joki-Musta ja Ahmavaara-Saukkovaara. Nämä olisi luontevaa ja järkevää rajata Riuskanselkonen luonnonsuojelualueeseen mukaan. Näistä Joki-Mustan suojelluista alueista ei ole karttaliitettä. Karttaliitettä ei myöskään ole Joki-Mustan suojeltuihin alueisiin suoraan liittyvistä suojelemattomista vanhan metsän kuvioista, jotka myös pitäisi sisällyttää Riuskanselkonen luonnonsuojelualueeseen. MH:sta tai tämän lausunnon antajilta saa tarkempia tietoja pyydettäessä.

b) Muut metsätalouden ulkopuolella olevat kuviot

Poika-Riuskan lammesta luoteeseen on erittäin hieno vanhan metsän kuvio, jossa on erittäin runsaasti aiheja, keloja, haapoja jne. ja joka liittyy suoraan Riuskan nyt esitettyyn suojelurajaukseen luonnontilaisen suon kautta. MH:n Suomussalmen suojelubiologi lupasi suullisesti 2008, että kuvio jää metsätalouden ulkopuolelle ja suojellaan MH:n omalla päätöksellä. Kuvio oli leimikkona, mutta poistettiin leimikosta järjestöjen inventoinnin ja yhteydenoton jälkeen. Kuvio olisi helppoa ja järkevää rajata nyt suojelualueeseen mukaan.

c) Suojelemattomat osat, jotka liittyvät kokonaisuuteen

Näitä on kauttaaltaan pitkin aluetta, kts. kartat (suomussalmi_liite_16_riuskanselkonen.pdf). Nämä ovat usein keinoitekoisesti keskeltä suojeluun – ei-suojeluun katkaistuja kuvioita, joiden suojeluarvot ovat samanlaisia rajan molemmin puolin, tai luonnontilaisten soiden muusta kokonaisuudesta erottamia osia.